

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

Dhr. Willem van 't Spijker heet namens het bestuur van NZR de aanwezigen welkom en verontschuldigt de directeur mevr. Berdine van den Toren die wegens ziekte verstek moet laten gaan.

De voorzitter steekt het licht van de kaars aan en leest Genesis 22 over de beproeving van Abraham waarin God hem vraagt om het offer van Izaäk en Abrahams vaste geloof 'De Heer zal erin voorzien.' Naar aanleiding van deze lezing vertelt hij twee persoonlijke verhalen.

Zending: God roept en daar moe(s)t naar geluisterd worden. Daardoor is veel leed ontstaan.

Bij Kostbare Zending denken we na over alles wat er in naam van 'God wil dit' is gedaan.

Daarna gaat WS ons voor in gebed.

Het woord is aan Nienke Pruiksma, zij zal, vanwege de ziekte van BTL, deze vergadering faciliteren. Zij introduceert de sprekers van deze middag: Geert van Dartel; Eunice Anita Offerman en onze gast op afstand Chan NamChen én via een ppt de bijdrage van BTL.

Doel van deze middag is nadenken over zending en wat daarbij komt kijken in deze gebroken wereld d.m.v. een reflectie van elk 15 minuten en 15 minuten delen in kleine groepjes.

Het is de wens om aan het einde van de bijeenkomst (veel) vragen te hebben voor ons netwerk, aan- of afwezig.

Geert van Dartel start met de 1^e reflectie.

Hij dankt voor de uitnodiging om een bijdrage te leveren aan deze studiemiddag over "Kostbare Zending". Martelaarschap is geen gemakkelijk thema. Aan hem is de vraag gesteld of daar in onze tijd binnen het perspectief van de wereldwijde zendingsoopdracht nog wel zinvol over gesproken kan worden. Dat zou vanmiddag duidelijk moeten worden.

Spreker plaatst het onderwerp in de context van de wereldwijde oecumenische beweging.

1. *Costly Unity, Commitment, Obedience*
2. *Martelaarschap*

Het thema van deze middag "Kostbare zending" herinnerde hem aan enkele documenten van de Wereldraad van Kerken uit de jaren negentig: "Costly Unity", "Costly Commitment" en "Costly Obedience", voortgekomen uit een studieprogramma over ecclesiologie en ethiek. In deze teksten gaat het over de intrinsieke samenhang tussen de inzet voor de eenheid van de Kerk en de sociale en ethische vragen van onze tijd. Het vraagstuk van de eenheid van de Kerk mag niet los gemaakt worden van de sociaal-ethische vragen, de wereldwijde ongelijkheid en het onrecht dat onze wereld beheerst. Zo lang we er niet in slagen de vraagstukken van vrede, gerechtigheid en integriteit van de schepping te verbinden met het vraagstuk van de eenheid van de Kerk, brengt dat schade toe aan de oecumenische beweging, zo stelt dit studiedocument. En daarbij blijven we als lidmaten van de Kerk of beter, als leerlingen van Jezus, niet buiten beeld. Costly Unity, Costly Commitment en Costly Obedience duiden erop dat eenheid, engagement en gehoorzaamheid niet goedkoop verkrijgbaar zijn. Daarvoor worden moed, volharding en offerbereidheid gevraagd.

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

De gehoorzaamheid waartoe wij geroepen zijn, is vaak kostbaar. Zulke trouw kan, zoals voor sommige van onze tijdgenoten, tot martelaarschap komen. In gedachten viert de kerk haar martelaren uit het verre en recente verleden. In hoop ziet zij uit naar de vervulling van de heerschappij van God waarvoor zij stonden. De grote "wolk van getuigen" (Heb 12,1-2), waardoor wij "omringd" zijn en wier gehoorzaamheid aan God wij geroepen zijn te gedenken, roept ons op tot een koinonia die dieper gaat dan alles wat wij tot nu toe hebben kunnen bereiken.

Volgens dit document zou de Wereldraad van kerken zich moeten ontwikkelen tot een globale morele oecumenische gemeenschap die geworteld is in de diverse lokale contexten van de christelijke gemeenschappen wereldwijd.

Het document gaat in op het belang van morele vorming in kerk en wereld, reflecteert op het falen van kerken om geweld en oorlog in de 20^e eeuw af te wenden, maar ook op de betekenis van de kerkelijke strijd tegen apartheid. Tenslotte verkent het document in hoeverre morele vorming geworteld is in de viering van de Eucharistie en het Doopsel.

Voor dit onderwerp "Kostbare Zending" lijkt het van belang te kijken hoe we onszelf binnen het geheel van wereldwijde christelijke gemeenschappen positioneren.

Het ligt voor de hand om deze thematiek te bespreken tegen de achtergrond van de lange geschiedenis van missie- en zendingsgenootschappen van ons land. Dan kijken we vanuit ons eigen nationale, confessionele of individuele perspectief. Maar de opgave is, volgens Van Dartel, om dat juist niet te doen. De situatie van het wereldchristendom is vandaag veranderd. Het zwaartepunt van het christendom ligt niet meer in Europa. Bovendien zijn we ons meer en meer bewust van de ambivalente rol die missie en zending gespeeld hebben in de westerse koloniale economische en culturele overheersing van de wereld. Ook recente studies over het slavernijverleden van ons land vanaf de tweede helft van de 17^e eeuw tot aan het midden van de 19^e eeuw tonen dat aan.

Vorig jaar hield Van Dartel voor een katholiek publiek een lezing waarin hij aan de hand van voorbeelden van geloofsgetuigen uit verleden en heden, probeerde te komen tot een omschrijving van martelaren. De organisatoren van die bijeenkomst willen een herdenkingsplaats inrichten voor martelaren van onze tijd. Zo kwamen ze bij de vraag: wat houdt martelaarschap eigenlijk in? Het verhaal werd toegespitst op martelaarschap in de christelijke traditie en leidde uiteindelijk tot de volgende conclusie:

"Als ik probeer samen te vatten wat mij in een martelaar of martelares aanspreekt dan is dat dit: een martelaar of martelares is een leerling van Jezus, die leefde vanuit de liefde van God in de kracht van de heilige Geest, die kwade machten trotseerde, geweldloos, standvastig en weerloos, gericht was op het leven van anderen en leven gevend, daarin sterker dan de dood, zichzelf gevend tot het uiterst zonder zichzelf te verheffen. Het zijn anderen die dat zien, bevestigen en bekrachtigen: Een waarachtige getuige en kind van God."

Voor het gesprek van vanmiddag kreeg de spreker een aantal vragen voorgelegd over de betekenis van martelaarschap in de context van de globale christelijke gemeenschap.

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

Hij brengt ze terug tot vier vragen:

- Wat houdt martelaarschap vandaag in?
- Mogen we nog wel radicale solidariteit verwachten van elkaar?
- Wat betekenen de moderne communicatiemiddelen en mobiliteit in dit verband?
- Hoe verhoudt martelaarschap zich tot onze cultuur waarin veiligheid en individueel geluk de hoogste prioriteit hebben?

Martelaarschap

Martelaarschap is een kenmerk van de christelijke navolging van alle tijden. Hoewel het een belangrijk principe is dat het martelaarschap niet gezocht wordt, kan de navolging van Jezus gevaarlijk worden voor het eigen leven.

In het martelaarschap openbaart zich de botsing tussen de machten van deze wereld en de zelfgave van Gods liefde, openbaar geworden in Jezus, omwille van het heil van de wereld en de komst van zijn Koninkrijk.

Er is een goed onderscheid nodig van wat wel en wat niet tot martelaarschap in navolging van Jezus kan worden gerekend. Vandaar het belang van een goede omschrijving en criteria. De spreker noemt er een paar: *geweldloos, standvastig en weerloos, gericht op het leven van anderen en leven gevend, daarin sterker dan de dood, zichzelf gevend tot het uiterst zonder zichzelf te verheffen.*

Overigens is het niet zo dat er in onze tijd binnen de kerken van ons land geen aandacht meer zou zijn voor het martelaarschap. Denk aan de aandacht voor Titus Brandsma en Frans van der Lugt. Andrea Ricciardi, stichter van Sant' Egidio schreef, geïnspireerd door paus Johannes Paulus II een dik boek over martelaren op alle continenten in de 20^e eeuw. Denk ook aan organisaties zoals Kerk in Nood en Open Doers die aandacht vragen voor vervolgte christenen op zoveel plekken in onze wereld.

Radicale solidariteit

In onze verzorgingsstaat staat de solidariteit onder druk. We zijn steeds meer op onze eigen situatie gericht zijn dan op die van de ander. Daarnaast verwachten we veel van de overheid die tegelijkertijd een kop van jut is. Geeft als voorbeeld de rol van de overheid die in de tijd van de Corona-pandemie op nationaal niveau veel gedaan en geïnvesteerd heeft om deze te boven te komen en om armoede in onze samenleving tegen te gaan.

Maar dat is solidariteit op nationaal niveau. Op wereldniveau maakte de pandemie zichtbaar dat rijke landen goed voor zichzelf zorgen, maar dat de internationale solidariteit met de armste landen in het geding is.

De vraag is wat voor ons als christenen en kerken geldt? Wij zijn geroepen tot radicale solidariteit, niet alleen met christenen maar met de armen en zij die lijden in andere delen van de wereld. Zijn we ons dat voldoende bewust en hebben we de moed om daar gestalte aan te geven? Zowel in onze eigen samenleving (denk aan asiel en migratie, armoede, klimaatverandering) als internationaal.

Communicatiemiddelen

Dankzij moderne communicatiemiddelen is het veel gemakkelijker om contacten te krijgen en te onderhouden.

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

In de jaren tachtig van de vorige eeuw waren we heel voorzichtig met het onderhouden van contact met mensen in Oost-Europa. De communicatie verliep niet zo gemakkelijk. Vandaag gaat dat dankzij moderne communicatiemiddelen heel anders. Vandaag is het mogelijk om rechtstreeks en snel contact te onderhouden met mensen in andere delen van de wereld. De vraag is wat we met de informatie en appèls die op ons gedaan worden, doen; wat we concreet doen met de overvloed aan informatie die via sociale media op ons toekomt en of en hoe we onze verbondenheid in Christus ook internationaal gestalte geven.

De zendings- en missieorganen kunnen een belangrijke rol spelen in het opbouwen van internationale netwerken van solidariteit van christengemeenschappen met mensen in nood.

Onze samenleving en cultuur

Tijdens het uitspreken van de troonrede 2023 schetste Koning Willem Alexander Nederland als volgt:

Wie van buiten naar de Nederlandse samenleving kijkt, ziet op het eerste gezicht een aantrekkelijk land met goede voorzieningen en een sterke economie, ingebed in krachtige internationale structuren die beschermen en welvaart brengen. Maar achter dat positieve beeld gaat de permanente opdracht schuil om te blijven werken aan kansengelijkheid, bestaanszekerheid en perspectief. Voor lang niet iedereen zijn een fatsoenlijk huis, een goede gezondheid en een veilige thuissituatie vanzelfsprekend. Niet elk kind krijgt dezelfde kansen op een goede toekomst en niet iedere inwoner van ons land voelt zich gehoord en gezien. Er is nog altijd discriminatie en racistische uitsluiting in de samenleving.

Voorafgaande aan de zitting van de Staten-Generaal in de Koninklijke Schouwburg in Den Haag was de Prinsjesdagviering in de Jacobskerk. Onder het aan Augustinus ontleende motto 'Wij zijn de tijden' spraken vertegenwoordigers van religies en levensbeschouwingen in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het kabinet en politieke partijen zich vanuit hun bronnen eensgezind uit voor mensenrechten en menselijke waardigheid. 'Als wij goed zijn, worden de tijden ook goed', zei pastoor Ad van der Helm in zijn openingswoord.

In onze seculiere samenleving is er vanuit een multi-religieus kader nieuwe ruimte om vanuit onze bronnen naar voren te brengen en te laten zien wat 'goed leven' inhoudt. Daarop zouden we ons als kerken moeten richten. Dat zal ons helpen om uit de marginaliteit te komen en grenzen te overwinnen zowel in onze samenleving als internationaal.

Willen we de ik-gerichtheid in onze samenleving en cultuur te boven komen dat zullen we dat in concrete praktijken en daden moeten laten zien zowel in onze samenleving als in de contacten met broeders en zusters wereldwijd. Soms kan dat een hoge prijs vragen. **Kostbare zending.**

Hierna volgt de eerste gespreksronde.

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

2e reflectie: Costly Mission

Wegens ziekte is Berdine v.d. Toren via scherm zichtbaar en hoorbaar.

Zij begint haar presentatie met het voorbeeld van een jonge vrouw in de Filippijnen: de activiste Zara Alvarez die vermoord werd om haar geloof en een zendeling in Cali, Colombia die blééf, ondanks toenemende onveiligheid.

Maar dat zijn mensen in hun eigen land.... Vraag, wat is ons kader, wie horen bij "ons" in de kerk wereldwijd? Kunnen/mogen/moeten we grenzen geven aan solidariteit en delen in leed?

Is er een tegenstelling tussen verantwoordelijke besluitvorming met betrekking tot iemands veiligheid en welzijn en de radicale oproep tot discipelschap? Is er één juiste keuze? Met welke elementen moet rekening worden gehouden?

Missio Dei – een missie van liefde

- Missie nodigt ons uit, maar is niet afhankelijk van ons menselijk streven

Incarnatie – zelfgave en kruisvormige liefde

- God komt ons leven binnen in ultieme kwetsbaarheid en solidariteit
- God opent de weg naar verlossing en nieuw leven, leven in overvloed
- Missie nodigt ons uit om ons leven compleet en volledig te delen

Discipelschap

- Zoals de Vader Mij gezonden heeft, zo zend Ik u (Joh 20,21)
- Laat dezelfde geest in u zijn die in Christus Jezus was (Fil 2:5)

Maar zelfgeevende liefde is geen zelfverloochening of zelfontkenning, maar eerder een vrije keuze en een daad van liefde.

Zijn we er zeker van dat onze keuze gehoor geeft aan Gods oproep?

Lijden

- Is een duistere en gewelddadige inbreuk
- Is destructief
- Is een onvermijdelijk onderdeel van de menselijke conditie
- Kan transformerend zijn

Jezus koppelt lijden aan discipelschap

- Wanneer zorg en opoffering elkaar in de missie lijken tegen te spreken, wat zijn dan de vragen om te overwegen?
- Onderlinge afhankelijkheid en verantwoordelijkheid voor een wederzijds levengevende keuze en realiteit.

Als Gods zelfgeevende liefde ons allen uitnodigt, leven geeft aan allen, zij het soms door lijden, wat betekent het dan om wereldwijd van elkaar afhankelijke broeders en zusters in de kerk te zijn? En wat betekent het om geroepen te zijn tot discipelschap in een wereld waar we te kampen hebben met "menselijk falen en zonde, de waanzin en gebrokenheid van onze wereld, de krachten van geestelijk kwaad en de manier waarop God ervoor heeft gekozen om met ons te werken – en ondanks ons?"

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

3e reflectie door Eunice Anita Offerman

Zij heeft geen pp gemaakt maar heeft een opsomming van praktische zaken waaraan gedacht moet worden bij uitzending

- Taalbarrière
- Cultuur en gewoontes van het land
- Specifieke regels voor een missionaris in een land
- Fysiek: ziektekostenrekening en doktersbezoeken
- Lichamelijke veranderingen bijv. gewenning aan de temperaturen in een land
- Denken als een local, thuisfront begrijpt je niet meer
- Opofferingen. Vrouw wilde gaan. Man kon mee en werken voor een organisatie maar betaald worden naar locale tarieven. Wat betekent dat voor je oude dag, pensioen en AOW
- Kinderen van missionarissen. Zie ook boek Freek Bakker *Disfunctional family*
- Registratie in het land van bestemming. Kennen de landen inburgeringscursussen zoals Nederland? Of hebben ze specifieke eisen of verplichte cursussen voor visa applicaties als je al in het land bent?
- Inburgeringscursussen voor het land waar je naartoe gaan
- Vervoer: fiets en OV in Nederland is goed geregeld maar in het buitenland minder. Hoe zelfstandig is de missionaris?
- Verblijfplaats. Wie regelt dit, hoe zeker is het en voor hoelang?
- Veiligheid: niet groots zoals terreur maar meer in het klein: diefstal; zakkenrollen. Je bent kwetsbaar, je valt op als buitenlander
- Tijd van uitzending: vaste termijn
- Vertrouwen winnen van de locals: is daar tijd voor nodig; neem daar ook tijd voor. Hoe voorbereid zijn de mensen op dit aspect? Vaak denken mensen dat ik ga het werk van God doen dus het zal automatisch goed gaan. Uiteindelijk zal het goed gaan, ja. Maar aan het begin zullen er uitdagingen zijn.
- Terugkeer. Naar het land van herkomst? Daar is in de loop van de jaren ook veel veranderd. Er moet geïntegreerd worden. Hoe langer weggeweest, hoe moeilijker om weer te aarden.

Mevr. Offerman spreekt tot slot de hoop uit met het benoemen van deze praktische punten bij te dragen aan onze discussie vanmiddag.

4^e reflectie door Chan NamChen uit Nepal

Mr. Chan NamChen, directeur van de Church Mission Society Azië begint zijn presentatie met een vraag: Hoe begrijpen we 'kostbare zending' en de praktijk van radicale solidariteit en verantwoorde ledenzorg voor zendingswerkers, hun gezinnen en de mensen die zij dienen? Een perspectief vanuit een organisatie met een meerderheidsbelang in de wereldzending.

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

Werkelijkheden en Veronderstellingen:

1. Een 'kostbaar geloof' en 'kostbare missie' wordt verondersteld en als vanzelfsprekend gezien in regio's waar het christendom een minderheidsgeloof is.
In sommige landen betaal je een prijs, ongeacht je persoonlijk geloof of persoonlijke toewijding aan Christus. Zolang je geassocieerd wordt met het christelijk geloof (door geboorte of anderszins) en zul je te maken krijgen met verlies van kansen, discriminatie etc. mogelijk zelfs de dood.
2. Wanneer christenen zich bewust inzetten voor een missionaire agenda/roeping, wordt aangenomen dat er een prijs betaald moet worden door die christen en door de mensen die met die christen verbonden zijn (familie, kinderen etc.).
In het begin is die prijs vaak veel hoger dan voor een missionair persoon uit het Westen en mensen uit economisch geavanceerde naties.
Salaris of persoonlijke ondersteuning is vaak voor het eerste levensonderhoud, zonder extra's voor wat wordt beschouwd als basisbehoeften in geavanceerde economieën, zoals ziektekostenverzekering, pensioen, de aankoop van een eigen huis. Het is vaak 'door geloof' oftewel erop vertrouwen dat God harten zal bewegen.
Voor hoogopgeleide zendingswerkers betekent het het verlies van kansen op een beter leven voor henzelf en hun naasten als ze een andere levensweg hadden gekozen (migratie enz.).
Opgemerkt moet worden (helaas) dat er tegen een roeping tot zending of het priesterschap ook wordt aangekeken als een middel om voor financiële zekerheid voor zichzelf en het gezin te zorgen.

Perspectieven en praktijken in de missieorganisatie:

Erken:

- Dat het in evenwicht brengen van de spanningen een voortdurende realiteit is bij zendingsinzet en beslissingen
 - De druk en zelfs het lijden dat wordt gedragen door zendingswerkers
 - De druk en mogelijke negatieve gevolgen voor de gezinnen, in het bijzonder de kinderen van zendingswerkers
 - De impact op anderen; de nationale kerk en de mensen die op het veld worden bediend
 - De effectiviteit van het werk op de lange termijn
3. Een organisatie-ethos cultiveren dat solidariteit en authentieke relaties waardeert
 - 'We zitten er samen in'
 - In de kern is het gebaseerd op authentieke relaties - belangrijker dan al het andere.
 - Dit is natuurlijk erg moeilijk tegenover de ongelijkheden in het leven die realiteit zijn, bijvoorbeeld:
 - Als ik uit een samenleving kom waar wat ik gewoonlijk betaal voor één nacht in een hotel gelijk is aan wat een inheemse pastor een hele week aan zijn gezin uitgeeft.

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

- Wanneer ik ontbering ervaar terwijl ik in het veld ben, weet ik dat ik veilig kan terugkeren naar een plek van relatieve veiligheid.

4. Houd de 'moeilijke onderwerpen' over kostbare zending op tafel als doorlopend gespreksonderwerp:

- Door regelmatige updates en bezoeken om de realiteit ter plaatse te begrijpen.
- Onderwerpen/zorgen die betrekking hebben op het persoonlijke welzijn en welbevinden van zendingsgezinnen.

Voorbeelden:

Risico's in veiligheidsgevoelige regio's

- Zoon van een zendingswerker ging door een opstandige fase vanwege de afwezigheid van de vader.
- Een zendingswerker had geen geld voor de opleiding van zijn zoon vanwege zijn behoeften. Hij moest zijn favoriete plaats van bediening verlaten en een andere bediening kiezen omwille van het gezin.

5. Help zendingswerkers hun gedachten te verwerken in hun beslissingen over bediening - gevolgen, opties.

6. Zorg ervoor, dat de systemen om potentiële problemen en probleemgebieden te identificeren en aan te pakken, aanwezig zijn (bijvoorbeeld: protocollen voor risicobeoordeling, bescherming en klokkenluiden).

Verwaarlozing en misbruik van kinderen, huiselijk geweld, machtsmisbruik, misbruik van geld onder zendingswerkers zijn in het verleden voorgekomen. We moeten de diepere vragen en oorzaken zien van de zonden/misdaden. Het zijn symptomen van disfunctionaliteit in de zendingsgemeenschap die aangepakt moeten worden.

Na zijn presentatie beantwoordt Chan NamChen nog een aantal vragen uit de zaal. Hij wordt door NP van harte bedankt voor zijn bijdrage vanuit Nepal.

Dan volgt de 4^e en laatste gespreksronde waar weer geanimeerd gebruik van wordt gemaakt.

Na een kort rondje voorstellen door de aanwezigen wordt, gezien de tijd, overgegaan tot inventarisatie van de vragen die zijn bovengekomen n.a.v. de presentaties.

Inventarisatie:

- Wat mag het je (persoonlijk) kosten
- Bekend maken bij God en bij familie
- Wat doe je met kinderen die niet kunnen beslissen
- Kan je missie zich aanpassen
- Bespreekbaar maken van dit soort zaken bij de derde cirkel kan begrip op brengen
- Welke vragen moeten gesteld worden; praktisch maar ook wat mag het je kosten: als bijv een van je gezinsleden komt te overlijden; ernstig ziek wordt; gehandicapt raakt. Dit moet van tevoren besproken worden! Ook wat betreft schoolgaande kinderen

Kostbare Zending; ronde tafel bijeenkomst 28-09-2023

- Verantwoordelijkheid van de zendende organisaties
- Moet je alles van tevoren dichttimmeren? Je kunt niet alles voorkomen en voorzien, wel heb je als organisatie de verantwoordelijkheid om dit goed te begeleiden
- Doordenken over roeping. God roept ons; zending krijgt dan een hogere roeping, boven alle andere zaken. Theologisch doordenken maar ook praktisch en kritisch. Roeping is ook een roeping van de gemeente. Roeping is overal, niet alleen op het veld. Roeping is niet mislukt als je tegen wil en dank terug moet. Roeping gaat door ook als je terugkeert
- Rol van de gemeente ook serieus nemen.
- Betrek ook de partner overzee erbij
- Hoe kunnen we in hoe we werken zorgen dat de solidariteit wereldwijd een kans krijgt. Wat vraagt dat van ons als organisatie of samenleving om solidair te zijn.
- Kunnen wij nog mensen uitzenden? Weten we nog wat lijden is, martelaarschap; zijn we nog uitgerust voor uitzending. Moeten we dat niet eerst oefenen?
- Wat kost het ons hier dat we christenzijn? Als je er echt voor wilt gaan, kan het ook wat kosten. We moeten leren wat werkelijk discipelschap is in kostbare missie.
- Wanneer beschouwen we een uitzending succesvol? Hoe evalueren we een uitzending
- Kostbare zending is ook waardevol, lijden i.c.m. opstanding. Dat is het mooie van het Koninkrijk.
- Zending in het perspectief van het grote geheel.

Wat is roeping! Deze vraag komt steeds terug en is bij uitstek een onderwerp voor een volgende keer.

Freek Bakker presenteert nog een paar lezenswaardige boeken, o.a. één die hij zelf heeft geschreven: 13 interviews met zendingskinderen.

Verder wijst hij op een boek vanuit de Broedergemeente en de Basel mission en op *Sent*, over een groep kinderen van missionarissen die in Maleisië op kostschool zaten, bij elkaar kwamen en ontdekten dat ze niet zo gelukkig waren als ze ooit dachten.

Alle sprekers én aanwezigen worden bedankt voor hun bijdragen en inbreng en uitgenodigd voor een hapje en een drankje en zo de mogelijkheid te nemen om met elkaar na te praten.